

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 9 • Maribor, torek dne 23. januarja 1940 • Leto XV

Napram delavstvu še vedno stari vplivi

Kakor drugod, so tudi v Zagrebu prevzeli delavsko zbornico neizvoljeni ljudje. V Beogradu so Jugoslovci zbrisali svobodne strokovne organizacije iz registracije delavske zbornice, kar so pa izvedli silno nerodno. Izključitev je bila razveljavljena, ker ni bila zakonita in ker imajo svobodne strokovne organizacije zakonito pravico do registracije.

S prav isto mislijo se bavijo Hrvosci v zagrebski delavski zbornici. Tudi tam je izločitev svobodnih strokovnih organizacij iz delavske zbornice programna točka nove uprave.

Po veljavnih zakonih pa to ne gre. — Zato pogrevajo staro tezo Jugoslovcev in ZZZ, da se zakonito izpremeni značaj delavskih strokovnih organizacij. Te naj bi ne imele več razrednostanskega značaja, ampak samo značaj navadnih društev, ki nimajo nobenega vpliva na socialnopolitični razvoj in socialnopolitične ustanove. To so prav tiste smernice, ki jih je poudarjal prej znani prijatelj delavske svobode in vpliva v delavskih ustanovah, dr. Milan Stojadinović.

Ta duh proti delavskemu gibanju, ki še vedno plava nad svobodo delavskega udejstvovanja, je opomin k enotnosti in resen opomin k borbi za demokratične osnove javnega življenja v državi.

„Mali narodi morajo dobiti vrnjeno svobodo, ki jim je bila odvzeta“

je izjavil angleški zunanji minister Halifax.

Dne 20. januarja je govoril v Londonu angleški zunanji minister Halifax. Rekel je, »da bosta Anglija in Francija potrebovali vso svojo moč, ako hočeta, da bosta izšli iz te vojne kot zmagovalci. Diktature imajo to prednost pred demokracijami, da vojno lažje pripravijo in začno. Demokratične vlade imajo v tem oziru večje težave. Toda, ko je ljudstvo svoji vladi dalo dovoljenje, da vojno organizira, da organizira obrambo države, potem je zagon demokratičnih narodov mnogo silnejši in njihova volja do zmage mnogo močnejša. Hitler se je zmotil, ako je mislil, da bosta Anglija in Francija po Monakovem odšle dramati. Iz knjige »Mein Kampf« sta Anglija in Francija vedeli, da so sporazumi s Hitlerjem zanj samo oddih na poti do končnega cilja, zavojevanja sveta. Kar se mene tiče, bi bil rajši stokrat mrtev, kakor pa, da bi moral živeti v svetu, kjer vladajo ideali narodnega socializma. Ko bomo sklepali mir, bomo vztrajali na tem, da bodo mali narodi dobili nazaj svobodo, ki jim je bila odvzeta.«

Tajna pogajanja Nemčije za mir

Angleški list »Sunday Times« poroča, da se mude štiri nemška odposlanstva v inozemstvu in sicer v Švici, na Švedskem, Nizozemskem in v Italiji, ki imajo nalogo pričeti zaupna pogajanja za sklenitev miru. Nemci ponujajo obnovo Češkoslovaške, Poljske in Avstrije pod pogojem, da te države sklenejo carinsko unijo z Nemčijo.

Taka akcija Nemčije se ne zdi nemogoča, četudi predstavlja zaenkrat najbrž samo poskusni balonček.

Ker sta prodajala blago za obleke brez kart... Dva trgovca iz Spremberga, ki leži jugovzhodno od Berlina, sta bila obsojena vsak na šest let ječe, ker sta prodala od septembra do novembra blaga za obleke v skupni višini 45 tisoč mark, ne da bi zahtevala predložitev kart. (»Pariser Tageszeitung«.)

Volilni zakon za narodno skupščino in socialisti

Dr. Živko Topalović

Objavljena je naredba o volitvi poslancev v narodno skupščino. Naredba pomeni nedvomno znaten napredek v primeri z volilnim zakonom diktature. Uvaja tajno glasovanje. Ukinja prednost največje liste in uvaja proporcionalni volilni sistem po okrožjih in za državno listo. Volilni aparat, volilne ukrepe določajo sodišča. Določene so tudi stroge kazni za korupcije, za podkupovanje ali siljenje volilca, da glasuje po tujem naročilu. Volilnih okrožij je 57 in v okrožjih se bo volilo od 3 do 9 poslancev, z državno listo se bo pa volilo 50 poslancev. Okrožno listo predlaga 100 volilcev, in stranka, ki postavi 15 okrožnih list, more postaviti državno listo. Treba je torej 1500 podpisov v 15 volilnih okrožjih.

Čeprav ta zakon nedvomno pomeni znaten napredek, vendar ne vsebuje našo zahtevo po popolni politični enakopravnosti.

Vse žene ostanejo še dalje brez pravice, da bi volile ali bile voljene. Edina novost je, da žene kot sodne uradnice morejo biti članice volilnih odborov. — To je v resnici jako zanimivo: ženam se priznava sposobnost, da poučujejo moške, kako naj pravilno volijo. Toda njim se ne priznava sposobnost, da tudi same to delo opravljajo!

Nadalje, dodelitev mandatov se ne bo vršila po istem količniku. Neenakost nastane zaradi neenakosti volilnih okrožij. Eno volilno okrožje voli po 3 poslance, drugo po 9. Tudi število volilcev ne bo sorazmerno isto. Torej, po enih okrožjih bodo poslanci s 3—4000 glasovi in po enih z 10.000. Nesorazmerje se zlasti povečava pri državni listi. Izpolnilo se je ono, kar smo pričakovali. Državna lista ni uvedena zato, da reši in zbere one glasove po okrožjih, ki so ostali brez mandata, ker ne predstavljajo celi količnik. Državna lista je določena samo kot ugodnost za šefe velikih strank.

Če je v okrožju količnik za enega poslance 5000 glasov, potem propadejo vsi glasovi, ki ne dosežejo količnika. Dogoditi se utegne stranki, da v vseh 57 okrožjih dobi po 4000 glasov, vendar ne bo imela niti enega poslance. Take ostanke glasov bodo imele vse stranke. Takih glasov utegne biti mnogo v vsej državi, morda več stotisoč. Vsi ti glasovi politično propadejo po okrožjih. — Nič ne bodo vplivali na dodelitev poslancev na državnih listah.

Tej slabi stvari bi se bili izognili, če bi sploh ne bilo okrožnih list, marveč bi vsaka stranka ali koalicija strank imela samo eno državno listo. Tedaj bi ostali brez vpliva samo majhni nepomembni ostanki, skupaj morda nekaj deset tisoč glasov. Ali čim je odrejena neenakost, da se volijo poslanci po okrožjih z raznimi količniki in ko število ostankov glasov brez količnika doseže stotisoče glasov, tedaj bi bilo prav in pošteno, da se državna lista postavi samo in edino za te ostanke. Stranke bi zbrale one svoje glasove, ki so jim v okrožjih propadli. Na podlagi teh glasov bi se določili poslanci državne liste. Količnik za enega poslance na državni listi bi bil približno enak količniku po okrožjih.

Namesto tega so uvedeni dvojni glasovalci. Petdeset mandatov z državne liste se razdeli na podlagi skupnega šte-

vila glasov vsake liste v celi državi. — In oni glasovi, ki so po okrožjih že izvolili poslance, volijo s tem drugič na državni listi. Propadli glasovi po okrožjih volijo sicer tudi državno listo, ali vendar se vpoštevajo ti glasovi le enkrat, dočim nepropadli glasovi (ki so dobili okrožni količnik) volijo dvakrat. Če pojde na volišče tri milijone volilcev, bo količnik poslance na državni listi okoli 60.000 glasov. Tudi, če je bil poslanec v okrožjih izvoljen s 4—5000 glasovi za poslance, bo moral dobiti na državni listi pet ali šestkrat toliko glasov.

Zakaj ta krivica? To je prednost za velike stranke. Želelo se je, da šefom in uglednim ljudem teh strank ne bo treba hoditi v okrožja ter se tam boriti s sreskim kandidati. Zanje se prihrani 50 mandatov, ki se jim dodeli sorazmerno s skupnim številom dobljenih glasov v celi državi. Tak je cilj državne liste in ne odpravlja krivice, ki nastaja po razbitju volilne celote na okrožja.

Druga jako važna stvar volilnega zakona lahko postane nevarna, ker se morejo liste političnih strank vezati. —

Balkan balkanskim narodom!

Velik interes za balkansko konferenco.

Inozemsko časopisje se vzdržema navi s problemom, ki naj jih obravnava balkanska konferenca. Zlasti razpravljajo o tem nemško in italijansko časopisje.

Italijansko časopisje poudarja, da ima konferenca namen zblizati države, ki še niso članice zveze, kar pa za Jugoslavijo ne velja, ker je že uredila razmerje s sosedami. Gre za Podunavje in Balkan, da se tam ohrani mir. Razmere so se že izboljšale med Bolgarijo in Turčijo, Rumunsko in Bolgarsko ter Madžarsko. Konferenca bo nedvomno napravila še korak naprej.

Jugoslovanski in romunski zunanji minister sta se sestala

V Vrhu sta se sestala dne 20. januarja naš zunanji minister Cincar-Marković in romunski zunanji minister Grogore Gafencu. Ta sestanek je bil namenjen

vsje je odvisno od tega, kaj se razume pod stranko. Danes to vemo: to je politična stranka, ki jo odobri vlada. Novi zakon o združevanju mora prititi. Z njim se uredi tudi vprašanje strank. Če bo politično organiziranje svobodno, tedaj ne bo stvar slaba, ker se postavljanje kandidatne liste veže na stranko. Ali če organiziranje političnih strank ne bo svobodno, tedaj se utegnejo od te strani pokazati slabe strani v veliki meri.

Volilni zakon v vseh državah vpliva na volilno akcijo strank. Stranke morajo svojo volilno taktiko prilagajati volilnemu zakonu. Volilni zakon v Franciji je tudi nagnal vse stranke v volilne sporazume. Prav isti rezultat bo imel tudi naš novi volilni zakon. Stranke se bodo morale združevati, da ne bodo izgubljale glasov pri okrožnih volitvah in državni listi. To zbiranje ne bo slabo z ozirom na položaj v državi. Želeti bi le bilo, da zbiranje nosi načelni značaj in ne samo volilnotehnični, kakor je to bilo pri minulih volitvah. Koalicije morajo imeti skupen politični cilj. Volilnemu boju, kadar pride, je treba dati načelnost. Brez tega bi volitve zgrešile svoj cilj. (»Radničke Novine«.)

predrazgovoru za konferenco držav balkanskega sporazuma, ki se bo sestala dne 2. februarja v Beogradu. O sestanku v Vrhu je inozemsko časopisje vedelo že pred kakšnimi 14 dnevi, vendar pa samo nedoločno. Tistega sestanka pa ni bilo, ampak so ga inozemski listi očitno zamenjali s sestankom, ki je bil nameravan med zunanjima ministroma obeh držav, toda se je vršil šele te dni, ker je radi zagrebskega obiska moral biti preložen.

Vprašanje Rima v Berlinu

Inozemski tisk piše, da je Mussolini zahteval v Berlinu, da se Nemčija izjasni o svojem stališču, ki ga ima do ruskega prodiranja na Baltiku in ruskih namer na Balkanu. Trdi se, da je Italija odločena takoj preokreniti svojo zunanjo politiko, čim bi se Sovjetska Rusija obrnila proti Balkanu.

Angleški rušilec se je potopil

Zadel je ob mino

Angleški rušilec »Greenville« je v Severnem morju zavezil na plavajočo mino. 8 mornarjev je utonilo, usoda 73 častnikov in mornarjev je neznana, 118 mož posadke so rešili. To je peti angleški rušilec, ki se je potopil v tej vojni.

Dve nemški podmornici potopljene

Francoske in angleške vojne ladje so potopile dve nemški podmornici. Nemčija baje gradi v 60 ladjedelnicah nadomestne podmornice in računajo, da jih zgradi vsak mesec v vsaki ladjedelnici po eno.

Na fronti nič novega

Na zapadni fronti pada sneg in vlada silen mraz. Vojne akcije počivajo.

Anglija in Francija sta pripravljene pomagati Belgiji

Belgijski socialistični poslanec s. Louis Pierard opisuje v bruselskem listu »Le Soir« svoj obisk, ki ga je napravil lordu Gortu v glavem britskem vojnem stanu in pravi: »Če bomo napadeni ali če bo naša neodvisnost in življenjski interesi ogroženi, nam bodo Angleži in Francozi z bliskovito naglico priskočili na pomoč. Zdaj je že vse pripravljeno in ne bo nikakega tipanja, kot je bilo leta 1914.«

Dve in pol leti je dobila, ker je dala poljskemu ujetniku jesti. Posebno sodišče v Linzu je obsodilo 19letno Herto Käthra iz Leobna na dve in pol leti zapora, ker je dala poljskemu ujetniku jesti. (»La Populaire«.)

Kakšne naj bodo najmanjše plače nameštencev?

Delodajalci bodo predloge organizacij proučili.

Na anketi o minimalnih mezdah dne 5. decembra 1939 je bilo načelno sklenjeno, da se določijo za nameščenice posebne minimalne mezde. Banska uprava je dne 16. t. m. v ta namen sklicala anketo, ki naj sklepa o predlogu nameštencev, da se določi urna plača za trgovske pomočnike na din 4.50, za ostale nameščenice din 6.—.

Delodajalski zastopniki so izjavili, da do ankete niso poznali zahtev nameštencev. Zato morajo predloge še pro-

učiti. — Delodajalci tudi žele, da bi se plače urejevale po velikosti krajev. Izvzeti naj bi bili pripravniki (volonterji, praktikanti itd.). Zaradi proučitve in sestave predlogov naj se anketa odloži za teden dni. Ban je želji delodajalcev ustregel. Delodajalci sicer uvidevajo potrebo regulacije plač, ali so proti izkoriščanju, pravijo. Mi smo tudi proti izkoriščanju, ki ga pomenijo plače po 400 do 700 din mesečno.

Novi boji pri Salli

Na finskih bojiščih je kljub mrazu mnogo bolj živahno, kot na zapadu.

Zadnje dni so se razvili novi boji med Finci in umikajočima se ruskima divizijama na zapadni fronti, jugozapadno od Salle.

Ti boji še niso zaključeni, vendar se nahajajo ruske čete to pot v ugodnejšem položaju kot pa 44. in 163. divizija, ki so ju Finci napadli iz zasede in razpršili.

Sovjetsko poročilo govori o manjših bojih in o uničenju nekega finskega bataljona v odseku Petrozavodsk, ki je pustil na bojišču 25 strojin.

Na Karelijski ožini, na Mannerheimovi utrjeni črti so topniški boji.

Napadi sovjetskih letal na finska mesta

Dne 19. t. m. so ruska letala, ki jih je bilo okrog 450 izvršila drugi večji napad na finska mesta in naselja. Pri teh napadih je bilo prizadetih 27 finskih mest. 46 hiš je bilo porušenih, ubi-

ta pa samo ena oseba.

Dne 20. januarja je napade ponovilo okrog 300 sovjetskih letal. Letala so zmetala okrog 3000 bomb, porušenihi je bilo okrog 200 poslopj, nadaljnjih 200 pa je bilo poškodovanih, število ubitih in ranjenih prebivalcev pa znaša 100. V mestu Abo so bombe zadele porodnišnico.

Zastopstvo angleškega delavstva pride na Finsko

Pred kratkim so povabile finske strokovne organizacije zastopstvo angleškega delavstva na obisk. Angleško socialistično delavstvo se je temu povabilu odzvalo in v kratkem se bo podala posebna delegacija na Finsko. V delegaciji bodo predstavnik angleških strokovnih organizacij s. Citrine, poslanec s. Noel Baker in s. John Downie. Angleška delegacija se bo pred odhodom na Finsko posvetovala z merodajnimi krogi delavskega socialističnega gibanja na Danskem, Norveškem in Finskem.

Rusi odstopilo galicijske petrolejske vrelce Nemčiji?

Nemčija dobi skupno mejo z Romunijo?

Sovjetska Rusija je ob priliki razdelitve Poljske zasedla tudi bivšo Galicijo in s tem tudi galicijske petrolejske vrelce. Ta zasedba se je prikazovala v javnosti kot prekrizanje nemških namer s strani Sovjetske Rusije. S to razmejitvijo je bila Nemčija tudi odrinjena od Romunije, tako da se more promet med njo in Romunijo vršiti samo preko ruskega ozemlja ali pa preko Madžarske. Zadnje čase se je zatrjevalo, da dela Rusija velike ovire v tranzitnem prometu med Nemčijo in Romunijo preko svojega ozemlja, tako da naj bi bila Nemčija prisiljena usmeriti ves svoj tranzit preko Madžarske.

Zato je tem bolj iznenadila vest, da se med Rusijo in Nemčijo pripravlja sprememba meje na ta način, da bi Rusija odstopila Nemčiji Galicijo s petrolejskimi vrelci in omogočila skupno mejo med Nemčijo in Romunijo. Vest zaenkrat še ni potrjena. Ako se izkaže za resnično, potem nastane vprašanje,

kakšni razlogi so vodili ruski režim do tega sklepa in kaj bo Nemčija nudila Rusiji kot protiuslugo?

Zadnje vesti

Dogovor o izenačenju socialnih pravic naših delavcev, ki delajo v Franciji s pravicami francoskih delavcev in obratno, je stopil v veljavo. V potniškem prometu med našo državo in Francijo se odpravijo takse za vizume.

Selitve Nemcev iz Litve v rajh. Nemci v Litvi se bodo tudi izselili v rajh. Pričetek selitve bo spomladi. Najprvo pojdejo kmetje. Večino mandatov ima bolgarska vlada. Pri volitvah v dveh nadaljnjih okrožjih dne 21. januarja so bili v sobranje izvoljeni zopet v veliki večini vladini kandidati.

Nove poplave so prizadele Turčijo, ki je vsled potresa in poplav v zadnjih tednih že itak hudo trpela.

15 finskih letal so sestrelili Rusi dne 21. januarja nad finskimi bojišči, kakor poročajo iz Leningrada. Finci pa pravijo, da so od početka vojne sestrelili 25 sovjetskih letal.

Anglija naroča v Ameriki lovsko letalo. Angleška vlada je naročila pri ameriški »Aeronautical Corporation« lovsko letalo v skupni vrednosti osem milijonov dolarjev.

Doma in po svetu

O jari kači in o steklem polžu. Vsak izmed nas pozna storijo o jari kači in o steklem polžu. Ali hočeš, da ti pripovestim o jari kači? Da! Pa je o steklem polžu lepše! Torej pripovestim o steklem polžu! Pa je o jari kači daljše. Tako nekako nam izgleda debata, ki se vodi v časopisu o vprašanju ali prej preureditev države in potem volitve, ali volitve prej in potem preureditev države.

Torej bi kazalo to storijo zaključiti z odločno izjavo: ali eno ali drugo, potem pa brez odlašanja izvršiti to, za kar bo padla odločitev. Socialisti smo za volitve in preureditev države po volitvah, kajti preureditev države se tiče tudi tistih, ki danes ne morejo o tem odločati, bodo pa gotovo sodelovali, čim bodo izvedene volitve.

Vlada ni pristala na prehod tujih čet čez naš teritorij. Agencija Avala javlja, da vesti, da bi bila vlada pristala na prehod tujih čet čez naš teritorij, niso resnične.

Izvršni odbor srbske demokratske stranke je imel te dni pod predsedstvom Davidovića svojo sejo v Beogradu ter je razpravljal o volitvah v narodno skupščino.

Narodna banka in njen čisti dohodek. Narodna banka, ki ima v naši državi privilegirano stališče, je zaključila svoje poslovno leto 1939 s čistim dobičkom 52.7 milijonov dinarjev. Od tega dobička je dala 10 milijonov v rezervni fond, 17.3 milijona din državi, 25.4 milijone din pa ostalim delničarjem. Banka je imela vsa leta ogromne izgube, ker je posojala denar industriji na 4% od katere je šlo veliko tovaru v konkurz. V bilanci za l. 1939 je zopet odpisala 24.5 milijonov dinarjev takih dubioznih terjatev. Od l. 1929 je skupaj odpisala že 203 milijone izgubljenih terjatev.

Nemški glas o učinkih blokade. Rajhovska gospodarska revija »Deutsche Volkswirtschaft« priznava učinke angleške blokade. List pravi, da se je nemški uvoz iz prekomorskih krajev zmanjšal za 40 odst., nemški izvoz v prekomorske kraje pa za 29.4 odst.

V novi Španiji. Švicarska »Arbeiter-Zeitung« piše: »Pred kratkim je imel naš dopisnik priliko, razgovorjati se z uglednim švicarskim trgovcem, ki se je vrnil iz Španije, kjer se je po poslovnih opravkih mudil dalje časa. Trговец pravi, da vlada v španskih mestih velika beda in brezposelnost je splošen pojav. Nova uprava deluje zelo počasi in ima velike težave. Povsod pa je opažati veliko delavnost falangistov, ki najstrožje nadzorujejo pristaše bivšega režima.«

Glede razmejitve ljubljanskega pokojninskega zavoda za nameščenice se pripravajo. Dalmatinski del ljubljanskega pokojninskega zavoda se odcepi od Ljubljane in združi z zagrebškim zavodom. Zagrebški zavod hoče prepustiti ljubljanskemu vse rente in pravice Dalmatincev, premije pa bi pobiral zagrebški zavod. — Tako delitev je nemogoča, ker ljubljanski zavod plačuje rente iz tekočih premij. Tega ljubljanski zavod ne more nositi iz svojih dohodkov na premijah v škodo domačih zavarovancev. Definitivna razmejitev se lahko izvrši šele na podlagi bilance 1939 in se po tem stanju dodeli imetje, obveze zavarovancev in premije. Tudi razmejitev mora sloneti na zavarovalnotehničnih računih.

Brezplačno lečenje državnih in samoupravnih uradnikov in svojcev na klinikah. Minister socialne politike je odredil, da imajo vsi državni in samoupravni uradniki in svojci brezplačno zdravljenje na klinikah.

Vsako uro ena nezgoda v stavbeni stroki. Po statistiki je dokazano, da se na Hrvaškem

prijeti vsako uro ena poslovna nezgoda. Kje je krivda?

Umrl je oče atentatorja v Sarajevu. V Bosanskem Grahovcu je umrl Peter Princip, oče Gavrila Principa, ki je 1914 izvršil atentat na Habsburžana Ferdinanda d'Este in njegovo ženo, Avstrijske oblasti so ta dogodek porabile za represalije proti Srbiji in kot viden vzrok zadnje svetovne vojne.

Trboveljska premogokopna družba in odprtje novih rudnikov premoga v Hrvaškem Zagorju. Odkar je stvorena Hrvatska banovina, v kateri je rekel dr. Maček, da bo dela in kruha za vse Hrvate, pritiskajo Zagorci v Zagrebu, da bi se začelo s kopanjem premoga na številnih mestih Hrvatskega Zagorja, kjer ima Trboveljska premogokopna družba svoje rudosledne pravice že 50 let v zakupu. Te dni je po pisanju »Hrvatskega dnevnika« prišel v Hrvatsko Zagorje ravnatelj družbe, inž. Hammerle, ki je izjavil, da družba od svojih pravic ne odstopi, s kopanjem premoga pa tudi ne bo pričela, ker so v to svrhu potrebne velike investicije. — Sedaj moramo počakati, kaj bo banovina Hrvatska napravila s TPD.

»Pester Lloyd« se vznemirja radi češkoslovaške. V Budimpešti izhajajoče nemško glasilo madžarske vlade »Pester Lloyd« je objavil te dni daljši članek o »Češkoslovaškem narodnem odboru« v Parizu, ki sta ga oficijelno priznale kot predstavnik Češkoslovaške angleška in francoska vlada. V Budimpešti so baje radi tega državnika akta, ki je sovražen Madžarski, hudo vznemirjeni, ker postavlja zopet vprašanje obnove celotne Češkoslovaške republike na dnevni red. Na ta način bi morali Madžari zopet vrniti one slovaške kraje in deloma tudi madžarske, ki so jih po 20 letnem trajanju CSR dobili vrnjene in ravno tako Podkarpatsko Rusijo. Madžari svarijo Angleže in Francoze pred takšno novo krivico.

Male trgovine v Nemčiji propadajo. V Nemčiji imajo male trgovine vedno manj prometa, ker je trgovina racionalizirana. Prej so narodni socialisti podpirali male trgovce proti veleblagovnicam. V sedanjih razmerah je pa izšla naredba, da sme oblast zapreti trgovine, ki nimajo 12.000 mark letnega prometa. Po valutni znaša ta meja ca. 175.000 dinarjev.

Stavka posebne vrste v New Yorku. V New Yorku imajo tudi mraz. To priliko je izrabilo 5000 trgovcev s premogom. Stopili so v stavko za izboljšanje svojih razmer. Ljudje pa pošteno prezebajo.

Platinasta lisica je damska zimska moda, kot nekdanj modra lisica in potem srebrna lisica. Platinasto lisico goje zlasti na Norveškem, v kraju Lyngdal in se reja teh lisic zelo dobro izplača. Leta 1938 je neka družba treh mož kupila platinaste lisjake za 35.000 norveških kron. Leta 1939 je oddajala mlade lisice po 25.000 kron in se bo lahko prodala kožuhovalne za okrog 50.000 norveških kron. Na ta način si je pomnožila ta družba svoj kapital v enem letu na deseterkratni znesek. Kaj vse napravi ženska moda! Seveda platinaste lisice si morejo privoščiti samo dame gornjih desetstisočev, denar pa vendarle prisluzijo milijoni pridnih delavskih rok v tovarnah, na ladjah in pod zemljo.

Sonce je eksplodiralo. Zvezdoslovnice javljajo, da je v vsemirju eksplodiralo neko sonce, najbrž vsled razpadanja atomov. Taka eksplozija znači pravo katastrofo. Deli sonca so se razleteli s hitrostjo nekoliko milijonov kilometrov na uro v vsemirje. Sedaj pa nastaja vprašanje, kdaj se je ta dogodek v resnici primeril. Najbrž že pred več tisoč leti, ker svetloba iz Rimske ceste do nas rabi najmanj toliko let, če ne več.

Rudarji v Zenici v mezdnem gibanju

Zveza rudarskih delavcev v Zenici je sklenila na svojem zborovanju, zahtevati zvišanje mezd, brezplačen premog za vse delavce, stanarino in zvišanje starostnih rent. Pogajanja za sklepanje pogodbe se prično dne 25. januarja v Sarajevu.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Dale je dobil žival, ko je bila še čisto majhna od nekega mehiškega pastirja, ki je trdil, da je pes križanec kalifornijskega krvnega psa. Zrasel je in se tesno oklenil Daleja. Dokler je bil mlad, se ni nič kaj razumel z ostalimi Dalejevimi ljubljenci in Dale ga je dal k nekemu farmerju v dolino. Naslednjega dne je bil Pedro zopet pri Daleju v taborišču. Od tega trenutka dalje se je pričel Dale vse bolj zanimati za psa, toda ni ga hotel pridržati za se, in to iz različnih vzrokov; pred vsem ne radi tega, ker je bil Pedro prelep pes, da bi ga bil mogel pustiti po cele tedne samega, v katerem času bi si pes moral sam skrbeti za hrano. Še iste jeseni je moral Dale obiskati najbolj oddaljeno vas Snowdrop; tu je Pedra oddal pri nekem prijatelju. Potem je jezdil Dale v Snow Down in v Pine ter v Beemanovo taborišče in skupaj z njimi je šel po sledi divjih konj več sto milj daleč tja do Nove Mehike.

Sneg je naletaval, ko se je Dale vrnil v svoje taborišče v gorah. In tu ga je sprejel Pedro, sestra dan in onemogel ter ves iz sebe od veselja, da je lahko pozdravil svojega gospodarja. Roy Beeman je oktobra obiskal Daleja in mu povedal, da prijatelj v Snowdropu ni bil v stanju zadržati Pedra. Pedro se je strgal z verige in preskočil tri metre visoko ograjo ter ubežal. Potem je sledil Daleju do Snow Downa, kjer je eden izmed Dalejevih prijateljev psa

prepoznal, ga vjel in hotel pridržati, dokler bi se Dale vrnil. Toda Pedro ni hotel žreti. Naneslo je, da je nek voznik peljal tovor v Beemanovo taborišče in Dalejev prijatelj je vtaknil Pedra v nek zaboj ter mu ga naložil na voz. Pedro je udril iz zaboja, se vrnil nazaj v Snow Down in poiskal Dalejevo sled, ki ga je vodila najprvo v Pine in potem v Beemanovo taborišče. Tako daleč je mogel Roy zasledovati pot psa. Toda on je bil mnenja, in z njim tudi Dale, da je Pedro šel še dalje po sledi za njimi, dokler ni dospel do siedi divjih konj.

»In on vam je bil tu, ko sem se vrnil«, je rekel Dale smehljaje. »Po vsem tem si nisem nikdar več želel, da bi se ga iznebil. Razvil se je v najsijajnejšega psa, ki sem ga kdajkoli poznal. Razume kar mu rečem. In prisegam Vam, da se zna tudi jokati. Joka se, kadarkoli zapustim taborišče brez njega.«

»Kako čudovito!«, je vzkliknila Bo. »Ali niso živali nekaž nepojmljivega? ... Toda jaz imam najraje konje.«

Helen se je dozdevalo, kot da bi bil Pedro razumei, da je govora o njem, krčevito je požiral in povešal svoj pogled.

Med tem je stopil Tom, kuguar, na pozornico in iz pogleda njegovih rjavih oči, ki jih je uprl na Pedra, je govorilo vse drugo kot pa resnična ljubezen. Toda pes mu ni izvolil pokloniti niti najmanjše pažnje. Tom se je počasi približal Bo, ki je sedela na nasprotni strani katraniziranega namiznega platna in je očitno hotel svoj delež na zajtrku.

»Uh! Njegov pogled mi ugaja«, je rekla. »Toda,

čim pride v mojo bližino, me spreleti zona.«

»Živali so prav tako kuriozne, kot ljudje«, je pripomnil Dale. »Imajo svoje dopadenje in nedopadenje. Domnevam, da ste Tomu že prirasli k srcu, dočim se Pedro zanima za Vašo sestro. Prav dobro vidim.«

»Kje pa je medvedek?«, je vprašala Bo.

»Spi ali pa se potepa v bližini. Ko bom z delom gotov, kaj bi potem radi počeli dekleti?«

»Jezdili!«, je izjavila Bo žurno.

»Ali nista trdi in ožuljeni?«

»Da; toda to me ne ovira. Razen tega, ko sem

imela še navado hoditi na farmo svojega strica pri Sanct Joeju, sem vselej ugotovila, da je jahanje najboljšo zdravilo, ako te bole udi.

»Vsekakor, ako vzdržite. In kaj dela Vaša sestra najraje?«

»O, jaz si bom odpočila in vaju gledala — ter sanjerala«, je odvrnila Helen.

Sestri sta počasi stopajoč zavili okrog skale. Ko se jima je nekoliko pozneje približal Dale, dvoje uzd v rokah, mu je Pedro sledil za petami.

»Najbolje bo, ako boste jahali istega konja kot poprej«, je rekel Bo.

»Kakor želite. Toda upam, da me boste počasi pustili, da bom poskusila jezditi vse konje.«

»Seveda. Tu zunaj imam nekega mustanga, ki se Vam bo gotovo dopadel. Toda je nekoliko trmast«, je odvrnil Dale in krenil proti travniku. Pes je gledal za njim in potem uprl svoje oči v Helen.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Koliko so rudarji izgubili vsled stavke? — Decembarska stavka v Trbovljah in Hrastniku, ki je trajala 11 dni, je rudarje materijelno hudo prizadela. To se vidi iz računa o izgubljenem zaslužku. Skupno so izgubili rudarji na izpadlih štihlih din 1.500.000 in 100.000 din na 8 odstotnem povečanju, ki so ga priborile organizacije pred stavko. Izguba pa znaša še nekoliko več, ako se računa, da se je stavka vršila o praznikih, ko bi bili rudarji tudi delali in prejeli za tisto delo 100 odstotni povešek. Dasi se sedaj dela s polno paro, bodo rudarji pa vendarle težko nadoknadili izgubo, ki so jo utrpeli na mezdah ob priliki stavke.

KRANJ

DELAVSTVO JE UPRAVIČENO DO ZVIŠANJA MEZD

Kdor je le malo več matematike, mora na podlagi dobljenih števk priti do zaključka, da se delavske in nameštene plače niso dvigale vzporedno z dražjivijo življenjskih potrebščin. 10 odstotno povečanje plač, ki jih je delavstvu nudila tekstilna industrija, še daleč ne dosega novih cen življenjskih potrebščin. To nam potrjuje dejstvo, da je to povečanje nudila delavstvu tekstilna industrija sama iz lastne pobude, oziroma na pobudo industrijske zbornice. Količina je še delavcem in nameščenim, predvsem v malih obrtnih delavnicah, ki niti tega poveška niso bili deležni, temveč delajo še vedno za staro nizko mezdo. Socialni položaj delavstva se je s tem zopet zelo poslabšal in je brez dvoma padel na najnižjo stopnjo v letih obstoja naše države. Marsikateri delavska mati ima danes edino skrb, kako utesiti glad svoji družini, kljub temu, da je nje hranitelj zaposlen.

Novi most čez Kokro je pregledala posebna komisija Banske uprave dne 15. t. m. na licu mesta. Kaj je komisija ugotovila, javnosti še ni znano. Tudi »Gorenjec« o tem še ni nič poročal. Baje gre samo za pritrditev viakov, nakar bo most zopet odprt za vozni promet.

LAŠKO

V laški župniji se je rodilo 80 otrok, umrlo je 60 domačin in 2 tuja občana, poročilo pa se je 35 parov.

Društvo imamo 33, radioaparator 103, avtomobilov 22, motociklov 6, koles 360, javnih električnih obročnih 75, prijavljenih psov 110, hiš imamo v Laškem 170.

Soloobveznih otrok je 625, v celjske šole jih zahaja iz mesta 90.

Vodovodnih odjemalcev imamo 171.

Od 1. aprila do 31. decembra 1939 smo spili: piva 277,77 hl, vina 938,75 hl, jabolčnika 700 hl, vinskega mošta 111,14 hl, špirta 4 hl, žganja 37,59, rumu in konjaka 5,65, likerija 5,72 hl, v skupni vrednosti blizu 2 milijona din; v zrak smo spuhali cigare in tobaka v skupni vrednosti 1.114.055,25 din, davčni predpis na neposredne davke znaša din 306.792, telhtarin je imela občina od 1. aprila do 31. dec. 1939 2521 (din 6424), nočin 37.688 (din 38.603), pasji davek din 2040.

Poselskih knjižic je bilo izdanih 400, domovnic 74.

V občini je 1 slepec, 11 gluhih, 46 golšav, 2 v hiralnici in 8 v ubožnici.

Zanimiva je občinska statistika o domačih živalih: konjev 11, kobil 47, zrebce 1, volov 281, bikov 11, krav 526, svinj 315, ovc 28, koz 28, kokoši 3050, rac 38, gosi 15, puranov 43; površina občine znaša 5157,30 ha.

Lani je bilo 5 občinskih sej, 7 požarov, 1 umor, 2 samomora in nad 20 karambolov na cesti Laško — Zidani most, odnosno Celje. Občina je izdala lani 1192 živinskih potnih listov, 13.828 prenosov lastništva in 625 podaljšanj.

Tujski promet. Lani je posetilo naše toplice 1933 članov OUZD in 1518 privatnikov (skupno Jugoslovanov 3451). Inozemcev pa je bilo: Čehov 10, Italijanov 33, Madžarov 5, Nemcev 206, Švicarjev 3, Poljakov 5, ostalih Evropejcev 9, iz ostalih kontinentov 2; (skupno inozemcev 273). Termo je posetilo tudi 55 gojencev trgovske šole iz Celja. Skupno smo imeli lani letoviščarjev 3724. Lani je bilo v termi članov OUZD 1541, privatnikov 1567, inozemcev 161 (skupno 3269). Plus torej znaša 455.

ZABUKOVCA

Izvolitev odposlanca k pogajanjem za zvišanje draginskih doklad rudarjem v državnih rudnikih. Dne 24. januarja se bodo vršila pri generalni direkciji državnih rudnikov v Sarajevu pogajanja glede zvišanja draginskih doklad rudarjem v državnih rudnikih. Na ta pogajanja odposljejo tudi rudarji iz Zabukovca svojega delegata. V petek, dne 19. t. m., so janski delavci volili tega svojega delegata. S 300 glasovi je bil izvoljen kot delegat s. Kosač, zabukovski župan, 10 glasov pa je dobil Albin Vipotnik. Lepše kot na ta način zabukovski rudarji niso mogli izpričati svojega zaupanja s. Kosaču.

Kaj naj sploh delajo občinske uprave v takih razmerah? Občinski proračun občine Griže za l. 1939 je znašal din 223.000. Na račun davčnih dohodkov, ki služijo za kritje v proračunu predvidenih izdatkov pa je bilo doslej izplačanih občin od strani davčne uprave samo — 75.000 din. S tem denarjem se bodo lahko pokrili samo osebni izdatki in pa izplačale ubožne podpore, vse drugo avtomatično odpade.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Važen sestanek. V sredo, dne 24. t. m. s pričetkom ob 7. uri zvečer se bo vršil v gostilni ge. Katicke Rojko na Aleksandrovi cesti sestanek, na katerem bodo poročali ss. dr. Reisman, Eržen Viktor in Jelen Adolf o socialni zaščiti delavcev, na kar opozarjamo vse pobrezške sodruge in sodružice in naše naročnike.

LJUBLJANA

Mezdno gibanje pekovskih pomočnikov. — Ljubljansko pekovsko delavstvo je stavilo po svoji podružnici Zveze živilskih delavcev pekovskim mojstrom z ozirom na naraslo draginjo predlog za zvišanje delavskih plač. O položaju pekovskih pomočnikov sta razpravljala dva njih sestanka. Zdrženje pekov je na zahtevo pomočnikov določilo razgovore na dan 12. januarja 1940, ki so se jih udeležili štirje zastopniki organizacije. Po temeljitih razgovorih je bil končno dosežen sporazum, po katerem se s 15. januarjem 1940 na osnovi obstoječe kolektivne pogodbe zvišajo mezde za 15 odst. O izboljšanju kolektivne pogodbe se bo obravnavalo pozneje. Dne 14. januarja se je vršilo zborovanje pekovskega delavstva, ki je vzelo uspeh pogajanj na znanje. O poteku pogajanj je poročal s. Bricelj, ki je priporočal, da naj se kolektivna pogodba in doseženi povešek točno izvajajo, na kar mora paziti organizacija, oziroma člani sami.

MARIBOR

26 let nepretrgane zaposlitve v »Ljudski tiskarni« so praznovali te dni naslednji grafični delavci: prvi strojnik Pulko Herman, strojni stavec Močnik Andrej, skladiščnik Arlati Josip in vlagalka Pukmajster Kati. Kakor znano, se v »Ljudski tiskarni« poleg »Delavske Politike« tiskajo tudi vsi ostali delavski strokovni listi URS-ovih organizacij v Sloveniji in kulturna revija »Vzajemna Svoboda«. Jubilatant črne umetnosti vse priznanje in naše iskrene čestitke ob 20-letnici njih marljivega in vztrajnega dela!

Trpljenje železničarjev pri vlakih. Potniki v teh dneh tarnajo nad velikimi zamudami vlakov in je marsikdo že ves nesrečen, če dobi radi teh zamud par ur pozneje svoj časopis. Pri tem pa navadno ljudje ne pomislijo na glavne žrtve tega prometnega zastoja v mrazu, to so železničarji, ki morajo v ledeni zimi vršiti službo pri vlakih, ure in ure preko svojega delovnega časa. Ogromno takšnega nadurnega dela opravili v tem ostrem zimskem razdobju železničarji, resnični junaki dela.

Pogreb žrtve avtomobilske nezgode. V petek, dne 19. t. m. se je na poboškem pokopališču vršil pogreb tragično preminule 28 letne učiteljice Gizele Filipič, ki jo je dva dni popreje pregazil avto na vogalu Aleksandrove ceste in Kopališke ulice, o čemur smo že poročali. Velika udeležba pri pogrebu in številni venci in šopki cvetlic so pričali o priljubljenosti mlade učiteljice in kako globoko je presunila ta avtomobilska nesreča vse prebivalstvo. Pokojnica, hčerka znanega pečarskega mojstra Franca Filipiča v Mlinski ulici, je po končanih študijah na učiteljsko, kot številne druge tovarišice, več let morala čakati na namestitev. Nad vse je ljubila svoj poklic, ki ga je izvrševala šele 2 leti, sedaj pa je postala žrtev avtomobila. Nesreča se je zgodila na cestnem pločniku, kjer so se pasanti doslej čutili varne pred dirajočimi avtomobili. Stvar sodišča je, da bo ugotovilo krivdo. Najhujša kazn, ki bo eventualno zadela krivca, pa ne more več vrniti pokojnice žalujočim svojem, ki jim tem potom izrekamo naše iskreno sožalje!

Zadovoljnost z avtobusom v Ptui. Potujoče občinstvo je zelo zadovoljno, da je prevzela avtobusno progo Maribor—Ptuj Mestna občina s svojimi modernimi avtobusi, v katerih je sedaj tudi več reda, ker zahteva podjetje od potujočega občinstva običajno prometno disciplino. Končno se ljudje vzdržujejo v avtobusu tudi nedopustnega kajenja. Pogrešajo pa potniki prejšnjo zvezo tega avtobusa do glavnega kolodvora, kakor je vozilo podjetje Lininger. Baje misli tudi Mestna občina od 1. februarja naprej voziti od in do kolodvora v Mariboru, kar je seve važno za potnike, ki pridejo z vlakom ali se hočejo odpeljati z vlakom naprej.

Novo šolsko poslopje bodo baje zgradili spomladi v Pesnici, kjer doslej ni bilo šole in so otroci morali obiskovati šole v Mariboru in St. Ilju. Tozadavni kredit je baje že odobren in kupljeno tudi stavbišče, z gradbenimi deli pa se bo pričelo spomladi.

CELJE

Cinkarna obratuje s polno paro. Stalež delavstva v tem podjetju se je dvignil od 300 na 420 delavcev. Sprejetih je bilo torej 100 novih delavcev. Zeleti bi bilo, da najdejo delavci vsi do zadnjega pot v organizacijo, zlasti seveda novinci, ker le tedaj bo delavstvo v stanju doseči, da bo tudi deležno donosa, ki ga imajo lastniki tovarne.

Mestni delavci in draginja. Marsikdo bi si mislil, da se mestnim delavcem dobro godi in da nimajo skrbi, kako se bodo pretolkli v tej težki dobi. Mestna občina je res pred kratkim povišala mezde, ali to ne zadošča niti za skromno preživljanje. To kar so dobili sedaj poviška, je komaj toliko, da so dosegli tiste mezde pred znižanjem, ki se je izvršilo pred par leti. Poleg tega pa je ukinila mestna občina brezplačno drva. Ravno tako je storila s premogom. V navadi je bilo, da so dobili delavci potom občine cenejši premog. Tudi letos je krožila lista, da je vsak vpisal količino premoga. Vsak, ki je označil na listi, da bo vzel premog, je bil trdno prepričan, da ga bo tudi dobil. Nič več se ni brigal, ampak čakal in čakal. Sedaj, sredi najhujše zime pa ni premoga.

Dobrodelnost in usmiljenje na tuj račun. — Delavci in nameščenci so imeli do sedaj v »Delavski zbornici« skromno dvorano za razna zborovanja, sestanke in kulturne prireditve. Pred kratkim pa je bila ta dvorana odvzeta delavstvu, ki jo je kupilo in vzdrževalo z lastnimi prispevki. Sedanja uprava »Delavske

organizacija, oziroma člani sami. »V Ljubljani je toliko stanovanj, da si ga lahko izbere vsak, kakršno hoče.« Stanovanjske razmere v Ljubljani pač niso take, kakor smo čitali v nekem poročilu. Priljubljenih odgovorov na stanovanj v Ljubljani. Nedavno je bila objavljena statistika, ki je navajala nad tisoč neprimernih stanovanj. Tudi sodnih odgovorov na stanovanj, ki so navadno sodne, kadar gre za neplačevanje najemnine, je bilo 1939 1461, dočim jih je bilo 1938 1338. Samo ti dve številki dokazujeta, da prede Ljubljano čedalje več ljudi. Izjava v poročilu, da je dovolj stanovanj, je neutemeljena. Mestni socialni urad bi moral pregledati vsa stanovanja, in ter ugotoviti primernost pa tudi opravičenost cen zlasti slabih stanovanj. Dokler se to ne izvrši, ni mogoče pavšalno trditi, da so stanovanjske razmere v Ljubljani ugodne.

OBRTNIŠKI PLES 27. I. v Narodnem domu

Vsakoletna predpustna veselica Pevskega društva pekovskih pomočnikov je letos nadvse lepo uspela in se je vršila v mnogo večjem obsegu kakor doslej. Prireditve je bila v veliki dvorani in postranskih prostorih »Narodnega doma« in je bil obisk navzlic silnemu mrazu izredno zadovoljiv. Poleg društvenega pevskega zbora, ki je pod vodstvom zborovodje g. Albina Horvata zapel več narodnih pesmi, je društvo, ki je organiziralo vso zabavo v lastni režiji, preskrbelo s pestrnim sporedom in dobro postrežbo, da so se vsi obiskovalci prijetno zabavali. Sotori so bili bogato založeni, vsak, kdor si je nabavil srečko, je sigurno zadel dobiček, največ dobičkov so bili seveda pekovski proizvodi. Mnogo smeha so izzvali društveni igralci, ki so uprizorili saliv prizor: »Gostilna pri suhi mošnji«, v režiji s. Jože Ledineka. Ob zvokih godbe »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev« pod taktirko g. Schönherrja pa je plesala mladina do ranega jutra. Organizacija prireditve je bila izvedena brezhibno, za kar gre seveda zahvala vodstvu prireditve in agilnim društvenim članom in vsem sodelujočim.

Ljudska univerza. V ponedeljek, dne 22. t. m. predava znani planinski pisatelj dr. Josip C. Oblak iz Ljubljane o temi »Okoli Karpatov preko Romunije do Črnega morja«. Predavatelj bo med drugim popeljal poslušalce na najvišji vrh gozdnih Karpatov Hoverlo, v Transilvanske Alpe in preko Romunije v Donavsko delto. Predavanje pojasnjuje skoptične slike.

Oj ta ljubosumnost! Na sobotni prireditvi pekovskih pomočnikov v »Narodnem domu« se je jutraj ob 4. uri nek snažilec oken v svoji ljubosumnosti tako razburil nad plesalcem, ki je plesal z njegovim dekletom, da je z lato udaril po velikem oknu v dvorani in povzročil s tem okrog din 1000 škode. Razen tega si je napravil slabo uslugo za svoj posel, ker razbitih oken nihče ne pusti snažiti.

Po zakonu o zaščiti države je bil na leto dni robije obsojen nek 52 letni klepar iz Stundencev, ker se je navduševal za neke tuje ideje.

Narodno gledališče. Ponedeljek, 22. jan.: zaprt. Torek, 23. jan.: zaprt. Sreda, 24. jan. ob 20. uri: »Othello«. Premiera. Red C. Četrtek, 25. jan. ob 20. uri: »Zaroka na Jadranu«. Red A.

Oj ta ljubosumnost! Na sobotni prireditvi pekovskih pomočnikov v »Narodnem domu« se je jutraj ob 4. uri nek snažilec oken v svoji ljubosumnosti tako razburil nad plesalcem, ki je plesal z njegovim dekletom, da je z lato udaril po velikem oknu v dvorani in povzročil s tem okrog din 1000 škode. Razen tega si je napravil slabo uslugo za svoj posel, ker razbitih oken nihče ne pusti snažiti.

Po zakonu o zaščiti države je bil na leto dni robije obsojen nek 52 letni klepar iz Stundencev, ker se je navduševal za neke tuje ideje.

Narodno gledališče. Ponedeljek, 22. jan.: zaprt. Torek, 23. jan.: zaprt. Sreda, 24. jan. ob 20. uri: »Othello«. Premiera. Red C. Četrtek, 25. jan. ob 20. uri: »Zaroka na Jadranu«. Red A.

zbornice« jo je izročila »Vincencijevi družbi«. V dvorani se shajajo dijaki, ki čakajo na pričetek pouka ali pa na odhod vlakov. Nismo nasprotni, da se da šolarjem prostor, da ne prezebujejo po cestah. Samo to se nam zdi nezamisljivo in nepravilno, da se je odvzelo edini prostor, ki je bil namenjen delavcem Celja in okolice. Biti dobrodelen in usmiljen na račun drugega je grdo farizejstvo. Zakaj se ni obrnila »Vincencijeva družba« na »Ljudsko posojilnico« za dvorano, v kateri je nameščen kino. Mislimo, da kino ni tako visoko kulturna ustanova, da bi kaj zgubili, če bi prenehala.

LIBOJE PRI PETROVČAH

MEZDNO GIBANJE V KERAMIČNI TOVARNI ZAKLJUČENO

Podružnica »Splošne delavske zveze« je pokrenila pri vodstvu keramične tovarne v Libojah vprašanje povišanja mezd z ozirom na nastalo draginjo. Pogajanja so se vršila v sredo in je podjetje pristalo na povešek din 50 mesečno za osebo.

PTUJ

Mestni proračun za l. 1940-41 je razgrnjen na vpogled pri mestnem knjigovodstvu do 25. januarja.

Iz Češke

»Prager Zeitungs-dienst« komentira noveletna voščila med Prago in Berlinom ter zlasti poudarja izjavo nemškega državnega tajnika Franka, ki je označil posebno stališče Čehov, katerim se ni treba bojevati, ampak morajo samo delati za zmago rajha. Predpogoj za srečni razvoj češkega naroda pa je, da se včleni v nemško državo brez postranskih misli ter odkrito in pošteno priznava skupne interese Čehov in Nemcev in da to na pravem mestu tudi z dejanji dokazuje.

Zopet samomori. »NP« poroča, da so našli na tračnicah železniške proge pod znanim hribom Barandovom pri Prahi, kjer so filmski ateljeji, popolnoma razmesarjeno truplo akademčnega slikarja, čigar ime javljajo časopisi le z začetnimi črkami. Razloga samomora časopisi ne navajajo.

Javne pralnice in milo. V Prahi je bila zelo razširjena navada, da se daje perilo v velike pralnice. Težava pa je nastala, odkar so bile uvedene nakaznice za življenjske potrebščine in se dobi tudi milo le na karte. Sedaj so stvar uredili tako, da mora s perilom vred prinesiti vsak svojo nakaznico, na kateri mu odstrižejo odrezek za milo.

Strogi postopek pri nakaznicah za čevlje. »Nová Doba« poroča iz Plzna, da je treba pri oddaji dobavnih listkov za tekstilno blago in zlasti za obutev zelo strogo postopati. Občina opozarja, da ima oblast pravico, prepričati se s preiskavo v stanovanju, če so prosilčeve navedbe resnične. Kdor ima še čevlje, naj ne vloga prošnje za nakaznice.

Ministrstvo šolstva in narodne prosvete je izdalo odlok, s katerim uvaža dolžnost zbiranja kosti po vseh šolah. Ministrstvo trgovine in obrti pa je obenem razposlalo naredbi, kako se morajo shranjevati po stanovanjih kosti ter nato oddajati.

Iz Slovaške

Češki filmi na Slovaškem. Čeprav so hlinkovci umetno ustvarili med Slovaki zagrizeno sovražnost napram Čehom, so vendar začeli zadnji čas uvidevati, da bodo težko shajali brez pomoči bratskega naroda, zlasti na kulturnem polju. Časopisi poročajo, da predvajajo sedaj slovaški kinematografi celo vrsto čeških filmov, tako v Bratislavi in drugih slovaških mestih. Ker so češki filmi na visoki kulturni stopnji, jih slovaška javnost povsod s priznanjem sprejema. Tudi pri nas bi lahko češče predvajali češke filme. V sami Bratislavi predvajajo sedaj kar sedem čeških filmov. Pri nas, pa so češki filmi kar bele vrane, in še kadar jih predvajajo, podjetniki zanemarijo reklamo za češke filme. Potem se pa marsikdo izgovarja, da jih zato ne dajejo več, ker baje ne »vlečejo«. Praksa je pokazala vse drugo.

Industrija in trgovci o novih davkih

In kaj pravi zastopnik finančnega ministra?

Industriji in trgovci so imeli dne 17. in 18. januarja vsedržavno konferenco v Ljubljani, na kateri so razmotrivali o predlogih za spremembo davčne novele, ki je prinesla prav znatno stopnjevanje vseh mogočih davščin.

Na konferenci je govoril tudi zastopnik finančnega ministra dr. Filipančič, ki je dejal, da bo finančni minister pristal na spremembo davčne novele, v kolikor gotove olajšave ne bodo v škodo finančnemu efektu. Kajti država se nahaja v izrednem stanju, in to je naš izredni davek.

Konferenca je kritizirala, da se v tem času, ko se nalaga nove davke, črta zemljarino kmetom s čistim katastrskim dohodkom do 1000 din letno. S tem se obenem vzame tudi doklade, ki so jih na ta davek nalagale samouprave. — Isto je z državno trošarino na vino in črtanjem banovinske trošarine. Odkod naj samouprave vzamejo denar za kritje svojih izdatkov? —

Udeležba

Ljubljanske gospodarske konference se je udeležilo 57 delegatov, 14 zbornic in državi, 16 delegatov raznih trgovskih in industrijskih korporacij ter zastopnik ministrstva financ, ker je v glavnem razpravljala o novi davčni reformi.

Popravlil je, kar je v nagli jezi zagrešil. — Te dni smo prejeli dopis od sodruka, ki je odpovedal »Delavsko Politiko«, ker ga je vzejala neredna poštna dostava. V pismu nam piše: »Prosim Vas, da mi oprostite, ker sem v jezi odpovedal naš list »Delavsko Politiko«, želim si jo ponovno naročiti in prosim, da mi jo pošljete.« — Tako ravnajo sodruzi, zavedni delavci. Iz tega pisma pa tudi razvidimo, kako zelo je »Delavska Politika« prirala dotičnemu sodrugu k srcu, da je ne more pogrešati. To je gotovo najboljši dokaz, da »Delavska Politika« vestno in prav vrši svoje poslanstvo med socialističnim delavstvom, zato tudi toliko bode njene nasprotnike.

PEČOVNIK PRI CELJU

Pri premogovniku je sedaj zaposlenih okrog 300 rudarjev in delavcev. Kakor se zatrjuje so pri kopanju prišli do žile, ki daje prvovrsten premog, zato je upanje, da se bo obrat vzdržal najmanj v tem obsegu kot je sedaj. — Rudarji pa pamet v glavo in v organizacijo Zveze rudarjev Jugoslavije!

SELNICA OB DRAVI

Čitatelji »Delavske Politike« uvažujte. — V našem kraju so naročeni na naš list »Delavsko Politiko« naslednji obrtniki, trgovci in gostilničarji: krojač Robnik, pekarna Zunko Vili, gostilna Lipar, gostilna in mesarija Traube Mihael, mesar Bruderman Jože, trgovina in gostilna Grahov Viktor Selnica-Fala.

Kotiček sodružic

Le brez laži

Nobeno bitje na svetu ne potrebuje za svoj obstanek laži. Vse, kar živi in diha, vsaka rastlina in vsaka žival, uspeva samo v resnici. Če bi bil nagon najmanjšega živega bitja usmerjen v nekaj, česar ni, namesto v to, kar je dejstvo, bi bilo obsojeno na propad in smrt. Le pri ljudeh je drugače. Nešteto ljudi misli, da more priti do sreče le potem življenjske laži, da jim je treba laži, če sploh hočejo živeti. In vendar je resnica baš nasprotna. Ni prave sreče brez resnice, ni pravega življenja brez odkritosti. Prav zato je treba gojiti resnico in se izogibati laži v vsakem slučaju in v vsakem primeru, od najneznatnejšega do največjega.

Južno sadje

Južno sadje uvažamo v pretežni večini iz imozemstva, pa zato ni odveč, če si nekoliko ogledamo, ali nam je neobhodno potrebno, ko gre zanj vendar toliko narodnega premoženja. Oranža ali pomaranča je zdravju tako koristna, da se je nikakor ne kaže odreči. Ker ima zelo mnogo vitaminov, je odlično dopolnilo naši hrani posebno pozimi in v zgodnji spomladi, ko je telo po težki zimski hrani leno in oslajeno, ko še ni svežega domačega sadja in zelenjave. Zlasti za otroke in bolnike prihaja pomaranča v poštev, ker poži in osveži telo. Pa tudi za odrasle bi bilo mnogo bolje, ko bi si za denar, ki ga zapravijo za alkohol in nikotin, kupili večših kako pomarančo. Odlično služijo pomaranče zlasti pri leni prebavi. Pri nas uživamo oranže tako, da jih olupimo. V Italiji in Španiji pa napravijo na enem koncu odprtino in potem posrkajo sok. Za bolnike pa je najbolje, če sok iztisnemo tako kakor limoninega in jim ga damo naravnega ali oslajenega. Oranžne olupke navadno zavržemo, a jih je škoda. Previdno moramo ostrgati zgornjo rumeno lupino, da ne dobimo nič bele vmes. Rumeno lupinico lahko nastavimo na alkoholu (za izdelovanje finih likerjev). Lahko pa tudi nalijemo na nje dober vinski kis, trdno zamašimo steklenice in postavimo na temen prostor. Tam jih pustimo nekaj tednov, nato precedimo, pa smo dobili okusen kis, ki ga lahko porabimo za fine solate.

Rožiči so tečni in okusni, pa še razmeroma poceni. Če so pa starejši, so tako trdi, da si lahko otroci poškodujejo zobe, pa so zato priporočljivi samo sveži. Vse premalo pa uporabljajo v naših kuhinjah zmlete rožiče, ki nam lahko pri potoci in cenejšem pecivu s pridom nadomeščajo drage orehe in lešnike.

Fige vsebujejo obilo sladkorja in ker so razmeroma poceni, jih lahko včasih privoščimo otrokom.

Datelji vsebujejo prav tako obilo sladkorja, a to ni v nobenem sorazmerju z njih visoko ceno.

Banane morajo še napol zelene potrgati, kajti zrele banane začnejo takoj vreti in bi prišle še gnile v Evropo. Banane dozoriijo potem šele med transportom. Zato nimajo dovoljno množino vitaminov in jih tozadevno naša jabolka prekašajo. Tudi okus naših jabolk je boljši.

Juhe iz ostankov divjačine

Tudi v delavski kuhinji se pogosto zgodi, da pride na mizo kak divji zajec ali pa kakšna druga divjačina. Kostji vržemo navadno proč, kar pa je škoda, saj lahko iz kosti in iz drobnevine divjačine napravimo prav okusne juhe. Če napravimo k taki juhi še kakšno tečno močnato jed, pa imamo že dobro kosilo.

Zajčja juha: Srce, želodec in vso ostalo drobovino operemo, narežemo in pristavimo v mrzli vodi. Dodamo na drobno narezan peteršilj, korenje, timijan in nekaj brinjevih jagod in pustimo dobro vreti. Potem opražimo na masti malo čebule, potresemo z moko in damo v juho. Če naribamo v juho malo muškatovega oreška, bo okus še boljši. V to juho vkuhamo majhne cmoke, testenine ali pa damo na mizo z opečenimi žemljami.

Juha iz kosti: Kostji zajca, fazana, srne in druge divjačine stolci v močnjaku, pristavi in pusti 1-2 uri počasi vreti. Nato precedi juho in daj v njo svetlo prežganje. Okus ji povzdignemo s kocko Maggyja ali pa s smetano. Tudi za to juho so najboljši vložek testenine ali pa opečen kruh. Tudi lahko vkuhamo suhe gobe.

Gospodinske modrosti

Črno leščilo za umije: Raztopi 6 dkg stearina in 4 dkg terpentina v posodi, ki jo postaviš v vročo vodo. Nato jo vzemi ven, mešaj na hladnem, dodaj 8 dkg saj in žlico petroleja.

Kotlovec, ki se je nabral v posodah za vodo, odpravimo najlažje, če vlijemo v te posode kis, ga pustimo zavreti in ga po potrebi še pustimo v njih nekaj dni.

Vodo, v kateri si oprala riž, ne vrzi proč, ampak izplahni v njej nogavice, ki se potem lepo svetijo.

Trdo meso napravimo bolj mehko in okusno, če ga položimo za en dan v mleko in šele potem pečemo.

Dežniki postanejo nepropustni, če jih močno vribiš z navadnim parketnim mazilom. Duh po vosku kmalu izgine.

Kuhinjske strojčke, mesoreznice in druge, namaži pred vsako uporabo s kapljico mandljevega olja.

Vezenice operiš najlepše v vodi, kateri si dodala boraksa, splahneš pa v vodi, kateri si dodala soli.

Kdor kritizira mora znati pravilno čitati. V »Ljudskem Glasu« se neka žena-delavka hude nad članki o »Delavski kuhinji«, ki jih je objavila s. Šupanova v »Kotiček sodružic« v našem listu. Ugotoviti moramo, da dotična žena-delavka ni čitala niti začetka, niti nadaljevanj in tudi ne konca dotičnega članka, ker bi sicer ne napisala nekaj takega, kar ni res. Pisateljica dotičnega članka je poudarila ob začetku in na koncu svoje razprave, da so navodila namenjena za kuhinje, v katerih se kuha za najmanj petdeset oseb in da se ne gre za kuhanje kosila, ampak samo za krožnik

TOPLO VAM BO
V NAŠI OBUTVI

35

7253-57

Visoki domači copati za otroke, izdelani iz toplega volnena dubla z usnjenimi podplatli in nizko usnjeno peto.

39

7225-44

Kupite te udobne in tople copate iz volnena dubla. Varovali Vas bodo pred mrazom. Iz boljšega materiala stanejo Din 49.—

99

2405-86115

Čevlji iz finega črnega boksa. Na ristu so okrašeni z okusno zaponko kombinirano z lakom.

79

18332-691

Ako hočete da Vam bodo otroci preko zime vedno zdravi, kupite jim te visoke snežne čevlje iz gume. Od štev. 27-30 . Din 79.—
Od štev. 31-34 . Din 99.—
Od štev. 35-38 . Din 129.—

69

5405-6181

Elegantni odprti čevlji iz diftna z visokimi petami in lahki usnjenimi podplatli. Čez rist so okrašeni z okusno lakasto zaponko.

39

38157-652

Kadar je dež, sneg in blato nima človeka, kateremu bi ne bili potrebni ti praktični gumijasti galoši.

8

SIBIRAC

Tople volnene nogavice, neobhodno potrebne za zimo. Otročje Din 8.—, 10.— 12.—
Ženske Din 15.—
Moške Din 19.—

129

0767-67704

Čevlji za delaveca in poljedelca, iz močne in masne krave kože, z močnimi usnjenimi podplatli.

9

EKONOM

K močnim čevljem in skorjem kupite te čvrste bombažaste nogavice, katere stanejo vsega Din 9.—

Rata

tople jedi, ki jo naj dobi delavec, ki opoldne ne hodi domov, da pri delu lažje vzdrži do večera, ko mu potem žena pripravi tečno večerjo. Najmanj pa se sme na podlagi takega proračuna sklepati koliko bi stalo kosilo prirejeno na isti način za eno družino, t. j. ako 50 krožnikov take jedi stane toliko, bi stalo pet krožnikov desetkrat manj. Res je, da delavec plačuje krožnik take jedi po gostilnah po din 3 in več, dasi bi se dalo v skupnih kuhinjah skuhati tako jed mnogo ceneje. To je hotela povedati pisateljica omenjenega članka.

Kdor pa se ne potruzi, da bi prečital vse kar misli kritizirati, naj kritik ne piše, da ne izgleda smešen ali pa zloben.

Ustrelil se je ravnatelj Dom-hotela v Kölnu, Metz. Bil je rezervni major in je v neki družbi častnikov izjavil, da vodi Hitlerjeva politika v katastrofo. Naslednji dan so prišli k njemu odposlanci SS, ki so mu izročili revolver. — Metz je vedel, kaj to pomeni in se je ustrelil. (»Pariser Tageszeitung«.)

Delavski pravni svetovalec

Poravnava in podpis na odvetniškem pooblastilu (Šmarjeta)

Vprašanje: Radi tepeža je moja žena tožila soseda, ki je pa proti njej vložil tožbo radi žaljenja časti. Obe stranki sta imeli svojega odvetnika. Te spore so končali s poravnavo, pod katero je moja žena kot podpis naredila le nekaj nerazločnih vijug. Pravnemu zastopniku pooblastila sploh ni podpisala. Sedaj njen zastopnik zahteva plačilo svojih stroškov kljub temu, da je imela moja žena nbožno spričevalo. Ali je poravnava veljavna in ali je dolžna plačati stroške?

Odgovor: Omenjena poravnava je veljavna, ker je Vaša žena na njo pristala, dasi je namesto razločnega podpisa napravila kot svoj podpis le nekaj »vijug«, kot to sami navajate. Podpisi so navadno malo razločni, toda s tem se še ni mogoče izgovoriti, da se kdo ni podpisal, če se more dokazati, kdo se je tako podpisal. — Ni pa mogoče verjeti, da bi sodišče dopustilo, da Vašo ženo zastopa advokat, ki ni izkazal od žene izdanega pooblastila. Zato ni izgledov, da bi se mogla žena radi navedene okolnosti oprostiti pravnih stroškov. Če se ji zdijo stroški previsoki, lahko zahteva sodno odmero.

Zastrupljenje v tovarni (Škofljavas)

Vprašanje: Moj sorodnik je bil kot zidar zaposlen v kemični tovarni ter je moral

opravljati zidarska dela v kanalih, ki so bili polni raznih plinov. Ker ni bilo zadostnih varnostnih naprav, se je zastrupil in je na posledici tega umrl. Tudi po zdravniškem spričevalu je dokazano, da je zastrupitev nastala v tovarni. Podjetje odklanja vsako odgovornost in odškodnino, pa tudi OUZD noče priznati nezgodne rente. Kaj je mogoče v stvari ukreniti?

Odgovor: Tudi nekatere bolezni se po zakonu o zavarovanju delavcev smatrajo za obratne nezgode in te bolezni so: kolera, kuga, rumena mrlica, beriberi, zastrupitev s svinčom, živim srebrom in fosforjem ter dalje vranični prisad. Tako morete zahtevati nezgodno rento od OUZD, če je pri Vašem sorodniku nastopila katera izmed navedenih treh zastrupitev s svinčom, živim srebrom ali s fosforjem. Drugih zastrupitev ni mogoče po zakonu o zavarovanju delavcev smatrati za obratno nezgodo in radi drugih zastrupitev tudi ni mogoče zahtevati nezgodne rente. Pač pa bi bilo mogoče proti tovarni naperiti odškodninsko tožbo, če bi mogli dokazati, da tovarna ni imela varnostnih naprav in nudi pripomočkov, katere bi po zakonu morala. Proti podjetju bo treba dokazati, da je zastrupitev nastopila vsaj po nlegovi malomarnosti, brez tega dokaza odškodninska tožba ne bi mogla uspeti.

Voditelj madžarskih prijateljev Habsburžanov, grof Anton Sigary, je odšel na daljše potovanje v inozemstvo. Mudil se bo tudi več dni v Lomdonu in Parizu.

Postranski zaslužek

do 1000 Din in več mesečno zamore doseči vsakdo, v vsakem kraju, ako je pošten, pismen in le malo marljiv. Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na anončne ekspedicijo

HINKO SAX V MARIBORU

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, res. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebnišino zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA